

Vaaratiedoteopas

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Vaaratiedoteopas
SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISU 1/2013

ISBN 30.11.2012
ISBN 978-952-491-809-1 (nid.)
ISBN 978-952-491-810-7 (PDF)
ISSN 1236-2840

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISU 2013

Painopaikka: Kopijyvä Oy, 2013

Sisältö

1. OPPAAN TARKOITUS JA SISÄLTÖ	4
2. LAKI VAARATIEDOTTEESTA	5
3. KUKA VOI ANTAA VAARATIEDOTTEEN?	7
4. MILLOIN VAARATIEDOTE ANNETAAN?	9
5. MITEN VAARATIEDOTE KIRJOITETAAN JA KÄÄNNETÄÄN?	11
6. MINNE JA MITEN VAARATIEDOTE VÄLITETÄÄN?	13
7. MUU VIESTINTÄ	14
8. KOULUTUSJÄRJESTELMÄ	15
9. VAARATIEDOTEMALLIT	16
9.1. PELASTUSTOIMI	16
9.2. POLIISI	17
9.3. RAJAVARTIOVIRANOMAISET	18
9.4. HÄTÄKESKUSLAITOS	19
9.5. VIRANOMAISTEN YHTEISTOIMINTA	19
LIITE 1: FRAASILUETTELO	20
LIITE 2: HÄTÄKESKUSTEN YHTEISTOIMINTA-ALUEET	22
LIITE 3: VAARATIEDOTELOMAKE	23

1. Oppaan tarkoitus ja sisältö

Vaaratiedoteopas antaa ohjeita vaaratiedotteiden laatimiseen ja lähettämiseen. Vaaratiedotteella tarkoitetaan lyhyttä tiedotetta, jolla väestöä varoitetaan vaarasta ja annetaan toimintaohjeita.

Vaarasta tiedottaminen vaatii erityistä osaamista, joka edellyttää koulutusta ja harjoittelua.

Tämä opas on lähtökohtaisesti laadittu sisäasiainhallinnon viranomaisten toimintaa ajatellen, mutta sitä voidaan soveltuvin osin soveltaa myös muilla hallinnonaloilla.

Opas sisältää esimerkkejä ja arviointiohjeita siitä, millaisissa tilanteissa vaaratiedote tulisi antaa. Oppaassa on lyhyet kuvaukset:

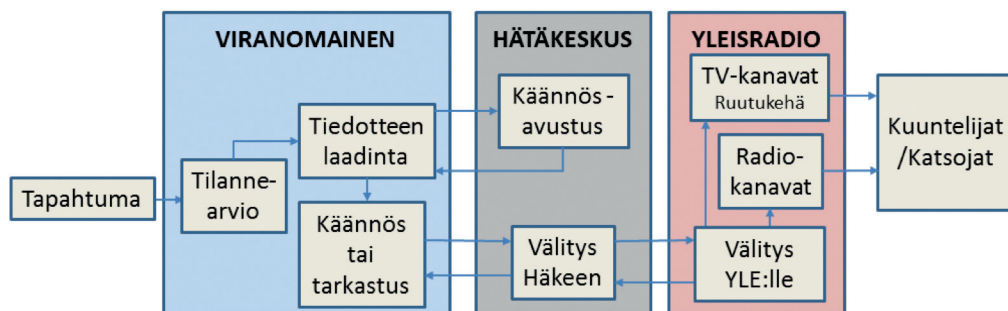
- asiaa koskevasta lainsäädännöstä
- vaaratiedotteen laatimisesta, kääntämisestä ja välittämisestä
- viranomaisten muista tiedottamistavoista ja yhteistoiminnasta
- asian edellyttämästä koulutuksesta.

Oppaan viimeisessä luvussa on esimerkkitiedotteita, joita voidaan soveltuvin osin käyttää sisäasiainhallinnon eri toi-

mialoilla. Useimmissa tilanteissa esimerkkitiedotteiden kaltaiset lyhyet tiedotteet palvelevat tarkoitustaan parhaiten. Koska vaaratiedotteet annetaan aina molemmilla kansalliskielillä, esimerkeissä on mallit sekä suomeksi että ruotsiksi.

Oppaan liitteenä on suomen- ja ruotsinkielinen fraasiluettelo, johon on koottu yleisiä ilmaisuja vaarallisesta tapahtumasta tiedottamiseen. Valmiita fraaseja käyttämällä tiedottaminen nopeutuu ja samalla on mahdollista yhtenäistää tiedotteissa käytettyjä ilmaisuja.

Tässä oppaassa annettujen ohjeiden lisäksi tiedottamiseen on syytä varautua myös muulla tavoin. Esimerkiksi nimiluettelo, johon on koottu oman toimialueen paikannimet suomeksi ja ruotsiksi, helpottaa ja nopeuttaa tiedotteiden kirjoittamista. Lisäksi jokainen viranomainen voi laatia omien tarpeidensa mukaisia vaaratiedotemalleja.

Vaaratiedotteen laatiminen ja välittäminen

2. Laki vaaratiedotteesta

Lain mukaan vaaratiedote annetaan silloin, kun se on välttämätöntä väestön varoittamiseksi.

Vaaratiedotetta voidaan käyttää myös silloin, kun halutaan ilmoittaa vaaratilanteen olevan ohi.

Kielilain (423/2003) mukaisesti vaaratiedote annetaan molemmilla kansalliskielillä.

Lakia vaaratiedotteesta (466/2012; myöh. vaaratiedotelaki) sovelletaan vaaratiedotteeseen, jonka viranomaisen antaa välitettäväksi radiossa ja viranomaisen niin päättäessä myös televisiossa. Tekstiviestinä annettava kohdennettu viranomaistiedote (kohdennettu hätätiedote tai kohdennettu muu viranomaistiedote) ei kuulu tämän lain soveltamisalaan.

Vaaratiedote on toimivaltaisen viranomaisen antama tiedote, jonka tarkoitus on varoittaa vaarallisesta tapahtumasta. Tarpeen vaatiessa tiedote myös ohjeistaa, miten suojautua vaaralliselta tapahtumalta tai sen seurauksilta ja miten välttää vaaratilanteita. Näin vaaratiedote luo edellytyksiä myös omatoimiseen varautumiseen.

Vaaratiedote voidaan antaa, jos tapahtuma aiheuttaa:

- hengen- tai terveysvaaran
- vaaran omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle merkittävässä määrin

Oppaan 4. luvussa on tarkempi listaus vaaratiedotteen piiriin kuuluvista vaarallisista tapahtumista.

Lain mukaan vaaratiedotteen antamisen tulee olla välttämätöntä väestön varoittamiseksi. Viranomaisen harkintavaltaa rajoittavat myös yleiset harkintavallan rajoitusperiaatteet, joista on säädetty hallintolaissa. Vaaratiedotteen antamista tulee arvioida suhteessa tapahtuman aiheuttamaan vaaraan (suhteellisuusperiaate) ja tiedotteen perusteltavuuteen vaaratiedottamisen näkökulmasta (tarkoituksidonnaisuuden periaate).

Vaaratiedotetta voidaan käyttää myös silloin, kun halutaan ilmoittaa vaaratilanteen olevan ohi. Näin vältetään epätie-toisuus siitä, onko vaara hengelle ja terveydelle tai merkit-

tävälle omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle yhä olemassa.

Vaaratiedotteita välittävät Yleisradio Oy:n ja kaupallisten radioiden radiokanavat ja käytännössä ne lukee Yleisradio Oy:n toimittaja. Vaaratiedotteita välittävät radiokanavat on määrätty televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998).

Vaaratiedote välitetään valtakunnallisesti kaikille Yleisradio Oy:n radiokanaville sekä pitkäaikaisen toimiluvan saaneille kaupallisille radiokanaville.

Vaaratiedotteen antava viranomaisen voi päättää, että vaaratiedote välitetään tiedoksi myös televisiossa. Vaaratiedote näkyy televisiossa ns. ruutukehänä ja vaaratiedotteen teksti kulkee kuvaruudun yläosassa. Tekstin ohessa kuuluu aluksi varoitusääni, jonka tarkoituksena on kiinnittää katsojien huomio.

Yleisradio Oy voi lisäksi oman harkintansa mukaan julkaista vaaratiedotteen Teksti-TV:ssä ja verkkosivuillaan.

Vaaratiedote annetaan tiedoksi viivytyksettä. Vaaratiedotteen välittämistä ei soviteta tiettyyn ohjelmaväliin tai kellonaikaan, vaan vaaratiedotteet välitetään valtakunnallisesti nk. pakkosyöttönä, jolloin ne katkaisevat kaikki muut radio- ja televisiolähetykset koko maassa (pl. Ahvenanmaan maakunta).

Kielilain (423/2003) mukaisesti vaaratiedote annetaan molemmilla kansalliskielillä eli suomeksi ja ruotsiksi. Saamen kielilain (1086/2003) perusteella vaaratiedote on annettava saamelaisten kotiseutualueella suomen ja ruotsin lisäksi myös saamen kielellä silloin, kun vaarallinen tapahtuma tai sen seuraukset kohdistuvat saamelaisten kotiseutualueelle.

Suomessa puhutaan kolmea saamen kieltä: inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea. Vaaratiedotteen antaminen saameksi on rajattu saamelaisten kotiseutualueelle tai läheteknisesti lähinnä sitä vastaavalle alueelle.

Vaaratiedote voidaan antaa suomen, ruotsin ja saamen lisäksi myös muilla kielillä. Silloinkin on tärkeää, että tiedote voidaan lukea radiossa oikein äännettynä. Lisäksi on huomioitava television vaaratiedotetekstissä käytettävien kirjainmerkkien käyttöä koskevat rajoitukset.

Vaaratiedotteen antavan viranomaisen tulisi toimittaa vaaratiedote hätäkeskukseen molemmilla kansalliskielillä. Vaaratiedotteen antava viranomainen vastaa aina tiedotteen ja sen käännöksen oikeellisuudesta. Vaaratiedotteen kirjoittamista ja kääntämistä käsitellään tarkemmin oppaan luvussa 5.

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien velvoitteita koskevat lait

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajan velvollisuudesta välittää viranomaisten yleisölle esittämiä tietoja korvauksetta, jos se on tarpeen ihmishengen tai omaisuuden pelastamiseksi taikka yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi, säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998).

Yleisradion velvollisuudesta välittää viranomaistietoja ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa säädetään laissa Yleisradio Oy:stä (1380/1993).

Vaaratiedotelaki ei siis muodosta televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille uutta velvoitetta, mutta se osaltaan täsmentää edellytyksiä laissa tarkoitettujen tiedotusten antamiseen.

3. Kuka voi antaa vaaratiedotteen?

Vaaratiedotteen voi antaa toimivaltainen viranomainen.

Viranomaisten yhteistoimintaa edellyttävissä vaaratilanteissa tiedottamisvastuu on tilanteen yleisjohtamisesta vastaavalla viranomaisella.

Vaaratiedotteen antavan henkilön tulee olla kulloisenkin tilanteen osalta:

- toimivaltaisen viranomaisen edustaja
- viranomaistoiminnasta vastaavan organisaation johtaja tai sen toiminnasta vastaava

Toimivaltaisia viranomaisia, jotka voivat antaa vaaratiedotteen, ovat:

1. Pelastusviranomaiset
2. Poliisilaitokset
3. Rajavartioviranomaiset
4. Häätäkeskuslaitos
5. Poliisihallitus
6. Poliisihallituksen alaiset valtakunnalliset yksiköt
7. Säteilyturvakeskus
8. Ilmatieteen laitos
9. Liikennevirasto
10. Liikenteen turvallisuusvirasto
11. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
12. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
13. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea)
14. Kaikki ministeriöt

Tarve vaarasta tiedottamiseen saattaa syntyä osuhteissa, joissa vaarallinen tapahtuma ja sen otaksutut seuraukset ovat niin laajat, että toimintaan osallistuu useita sellaisia viranomaisia, joilla on oikeus vaarasta tiedottamiseen. Tällaisissa tapauksissa viranomaisten keskinäisten johtosuhteiden on oltava selvillä ennen vaaratiedotteen antamista.

Jotta kuhunkin tilanteeseen liittyvät vaaratiedotteet ovat tietosisällöltään ja ajoitukseltaan koordinoituja, tulee vaaratiedotteen antaminen ja tiedottaminen keskittää kysei-

sen tilanteen yleisjohtamisesta vastaavalle viranomaiselle. Tällöin muiden toimivaltaisen viranomaisten varoitukset ja toimintaohjeet liitetään osaksi johtavan viranomaisen antamaa vaaratiedotetta. Näin toimimalla tilanteesta syntyy yhtenäinen kuva ja tarvittavat tiedot välittyvät kootusti.

Viranomaisten yhteistoimintaa voidaan tarvita esimerkiksi myrskytilanteissa (Ilmatieteen laitos yhdessä pelastuslaitosten kanssa), isoissa liikenneonnettomuuksissa (Liikennevirasto, poliisi ja pelastuslaitos) ja vaarallisen tapahtuman aluevastuun siirtyessä alueelta toiselle.

Viranomaisten yhteistyötä ja ennakoitukykyä tarvitaan myös sellaisissa tilanteissa, joissa vaaratiedotteen antamiseen toimivaltaisen viranomaisen tunnistaminen ei ole yksiselitteistä.

Seuraavassa kuvataan yleisesti viranomaisten yhteistoimintaa kolmessa erilaisessa tilanteessa:

Matalapaineen keskus liikkuu maanantain aikana Pohjois-Pohjanmaan yli kohti itää. Lännenpuoleinen tuuli on vaarallisen voimakasta maa-alueilla maanantaiaamun ja alkuiltapäivän välisenä aikana. Tuulen nopeus puuskissa on vaara-alueella yleisesti 25–35 m/s jolloin puita voi kaatua juurineen ja rakennuksille sekä tieverkostolle voi aiheutua vahinkoa. Merialueilla esiintyy kovaa myrskyä ja puuskat voivat olla jopa n. 40 m/s. Alueen väestöä kehoitetaan siirtymään sisätiloihin, ja varautumaan mahdollisiin sähkökatkoihin. Illan aikana tuuli heikkenee.

Vaaratiedotteen säätötilan osalta antaa Ilmatieteen laitos. Mikäli pelastustoimet ovat tiedotteen antamisen aikaan käynnistyneet, vaaratiedotteen antamisesta vastaa pelastusviranomainen konsultoituaan Ilmatieteen laitosta.

Kemijärven Seitakoskella on murtunut pato. Veden enustetaan nousevan noin 2 metriä suurimpien tulvahuipujen yläpuolelle. Padon alapuolisen alueen väestöä kehoitetaan siirtymään pois jokilaaksosta, huolehtimaan naapureiden varoittamisesta sekä alueella olevien kotieläimien siirtämisestä suojaan.

Vaaratiedotteen antaa Lapin pelastuslaitos, joka on yhteydessä alueen ELY-keskukseen, kuntiin, tieliikennekeskukseen sekä vesistöalueen voimalaitosten valvomoihin. Viranomaiset ja toimijat tiedottavat vaarasta edelleen omien poikkeustilanteista laadittujen ohjeiden mukaisesti. Yleisjohtavuudessa oleva pelastusviranomainen koordinoi tiedottamista. Tarkempia toimintaohjeita annetaan mm. paikallisradion lähetyksissä sekä pelastuslaitoksen ja kuntien WWW-sivuilla.

Helsingin talousvesi on saastunut ulosteperäisellä jätevedellä. Veden käyttöä ruoanvalmistukseen ja juomavetenä kehoitetaan välttämään.

Joillain pelastustoimen alueilla on sovittu, että pelastuslaitos antaa veden käyttöön liittyvät vaaratiedotteet. Vaaratiedotteen asiasisällön kuitenkin laatii kunnan ympäristöterveysviranomainen.

4. Milloin vaaratiedote annetaan?

Vaaratiedote annetaan ainoastaan silloin, kun on perusteltua olettaa sen olevan tehokkain ja tarkoituksenmukaisin keino väestön varoittamiseksi.

Vaaratiedote on tehokas tapa varoittaa kerralla suurta määrää väestöä.

Vaaratiedotteen käytön on perustuttava aina vakaaseen harkintaan ja kynnys vaaratiedotteen antamiseen tulee olla riittävän korkea.

Tyypillisimpiä tilanteita, joissa vaaratiedote voidaan antaa:

- ihmisille vaarallisen henkilön, henkilöryhmän tai eläimen toiminta
- poikkeuksellisen voimakas myrsky tai muu nopeasti kehittyvä vaarallinen sääilmiö
- vakava vaarallisiin aineisiin liittyvä onnettomuus
- vaarallisen savun leviämisen ympäristöön aiheuttava tulipalo
- laajat ja vakavat seuraukset aiheuttava liikenneonnettomuus
- välitön terveysvaara (esim. saastunut vesi tai vaarallinen elintarvike)
- hätänumeroon 112 soittamisen tai meripelastuksen hälytysnumeroon soittamisen äkillinen estyminen laajalla alueella (teleliikenteen häiriö, hätäkeskuksessa tapahtunut onnettomuus, normaaliolojen häiriötilanne)
- vakava ydinvoiman käyttöön liittyvä onnettomuus

Päätöksentekijän on oltava riittävän perehtynyt tilanteeseen harkitessaan vaaratiedotteen antamista. Päätöksen perusteet, seuraukset ja riskit sekä ihmisten mahdolliset reaktiot on arvioitava ennen vaaratiedotteen antamista. Päätös vaaratiedotteen antamisesta tulee tehdä kuitenkin mahdollisimman nopeasti. Paras valmius vaaratiedotteen antamiseen on johtovastuussa olevalla henkilöllä, jolla on tilanteesta paras tietoisuus.

Vaaratiedottamista harkittaessa on huomioitava:

- riittävä tilannetietoisuus
- vaihtoehtokartoitus väestön varoittamisen toteutustavoista
- varautuminen vaaratiedotteen jälkeiseen toimintaan

Vaaratiedotetta ei voi käyttää erheellisen väestöhälyttimellä annetusta äänimerkistä tiedottamiseen. Teknisestä viasta tai muusta syystä väestön varoitusjärjestelmällä soitetun erheellisen äänimerkin jälkeen tulee varoitusjärjestelmän ylläpidosta vastaavan pelastusviranomaisen tiedottaa erheellisestä äänimerkistä mahdollisimman pikaisesti alueen väestölle esimerkiksi pelastustoimen mediatiedotteella.

Tilannetietoisuuden lisäksi päätöksentekijän tulisi tehdä vaihtoehtokartoitus tilanteeseen sopivimman toimintamallin valitsemiseksi. Väestöä voidaan varoittaa, tapauksesta ja sen vaarallisuudesta riippuen, monella eri tavalla. Vaihtoehtokartoituksen yhteydessä on pohdittava mitä tapahtuu, jos vaaratiedote annetaan tai jätetään antamatta. Pelkkä vaaratiedotteen antaminen ei ratkaise tilannetta tai poista vaaraa, mutta se saattaa tukea muuta viranomaistoimintaa.

Vaaratiedote on tehokas tapa varoittaa kerralla suurta määrää väestöä. Vaaratiedotteen välittäminen radion lisäksi myös televisiossa on järein tapa varoittaa väestöä, joskin tavoitettavuuteen vaikuttaa merkittävästi vuorokaudenaika. Radio on tehokkain aamulla ja päivällä, kun taas televisio tavoittaa parhaiten illalla. Aamuyön tunteina sekä radio että televisio tavoittavat väestöä huonosti.

Vaaratiedotteen antamisen yhteydessä tulee harkittavaksi myös se, kuinka monta kertaa tai kuinka usein vaaratiedote tulisi toistaa. Mikäli vaarallisen tapahtuman arvioidaan jatkuvan pitkään, tarve vaaratiedotteen toistamiselle on suurempi kuin tilanteissa, joissa vaarallinen tapahtuma on lyhytkestoisempi.

Jos vaara-alueen väestön määrä on vähäinen, kannattaa varoittamiseen käyttää muita keinoja (esim. kaiutinautoja, ovelta ovelle -käyntejä tai puhelinta).

Vaaratiedotteen antaminen saattaa johtaa viranomaistoinnin tarpeen lisääntymiseen: esimerkiksi vaaratiedotteessa annettu evakuointikäsky saattaa edellyttää evakuointipaikan perustamista tai vaarallisesta eläimestä varoittaminen voi houkutella uteliaita ihmisiä vaara-alueelle.

5. Miten vaaratiedote kirjoitetaan ja käännetään?

Vaaratiedote vastaa viiteen kysymykseen: missä – milloin – mitä – miten – tiedotteen antaja.

Hyvä vaaratiedote on lyhyt ja pelkistetty, mutta tarjoaa kuitenkin riittävästi tietoa tilanteen laadusta tai vakavuudesta.

Selkeästi ja yksiselitteisesti kirjoitettu vaaratiedote on nopea kääntää.

Vaaratiedotteen antava viranomainen vastaa aina tiedotteen ja sen käännöksen sisällöstä.

Tiedotetta kirjoitettaessa on tärkeää pitää mielessä, kenelle se on tarkoitettu. Vaaratiedotteen kohteena on ensisijaisesti vaara-alueella oleva väestö, ei esimerkiksi tiedotusväline tai toinen viranomainen. Vaaratiedote ei siis ole tiedotusvälineille tarkoitettu informatiivinen uutistiedote, vaan ensisijaisesti väestölle osoitettu varoitus ja toimintaohje silloin, kun vaarallinen tapahtuma voi aiheuttaa hengen- tai terveysvaaran tai omaisuuden vaurioitumista tai tuhoutumista merkittävässä määrin. Päätös vaaratiedotteen lähettämistä on tehtävä hyvin nopeasti vaarallisen tilanteen synnyttyä.

Vaaratiedotteen erityispiirre on sen läpäisevyys. Tiedotteen välittävä radio- tai televisiokanava ei muokkaa tekstiä journalistisin perustein, vaan vaaratiedote välitetään radiossa ja televisiossa sellaisenaan.

Hyvän vaaratiedotteen ominaisuuksia:

- teksti on mahdollisimman yksiselitteinen
- tekstissä ei ole asiantuntija- tai viranomaistermejä, joita ei ymmärretä ja tunnetta laajasti
- kieli on selkeää yleiskieltä ilman monimutkaisia tai vaikeasti hahmotettavia lauserakenteita
- teksti on lyhyt ja pelkistetty ja tarjoaa riittävästi tietoa, jotta vastaanottaja ei jää epä tietoiseksi tilanteen laadusta tai vakavuudesta
- teksti ei lietso paniikkia tai herätä pelkoa vastaanottajien keskuudessa
- tekstiä voi testata mielessään vaikka näin: jos lukisit puhelimitse tekstin lapsesi koulun opettajalle, osaisiko hän toimia tilanteen edellyttämällä tavalla

Hyvä tiedote vastaa viiteen kysymykseen: missä – milloin – mitä – miten – tiedotteen antaja. Tiedotteen alussa on tapahtumapaikka ja aika selkeästi ilmaistuna, tämän jälkeen lyhyt tieto tapahtumasta tai tilanteesta ja sen mahdollisesti aiheuttamasta vaarasta ja lopuksi yksinkertaiset toimintaohjeet väestölle. Tiedotteessa tulee olla myös tieto tiedotteen antaneesta viranomaisesta.

Vaaratiedotteiden kääntämiseen liittyviä erityispiirteitä ovat kireä aikataulu ja korkea luotettavuusvaatimus. Kääntämistä koskevat samat vaatimukset kuin tiedotteen kirjoittamistakin: tekstin pitää olla kirjoitettu ja käännetty niin, ettei se anna sijaa väärinkäsityksille. Paras tilanne on silloin, kun vaaratiedotteen tekstin laatija voi laatia tiedotteen samalla kertaa molemmilla kansalliskielillä. Muutoin joudutaan turvautumaan ulkopuoliseen kääntäjään.

Jos vaaratiedote on epäselvä tai vaikeasti ymmärrettävä, ulkopuolinen kääntäjä joutuu konsultoimaan tekstin laatijaa – tämä hidastaa käännoistyötä ja vaarasta tiedottamista. Vaaratiedotteen kääntäminen vaikeutuu ja hidastuu aina, kun kääntäjä joutuu tarkistamaan ja selvittämään tietoja erikseen (termit, paikkakunnat, nimet, ammattisanasto yms.).

On muistettava, että kääntäjä on kielen ja viestinnän ammattilainen, eikä hän välttämättä hallitse kaikkea vaaratilanteeseen liittyvää ammattikieltä. Toisaalta, jos kääntäjä ei ymmärrä tiedotetta, ei sitä todennäköisesti ymmärrä juuri kukaan muukaan.

Vaaratiedotteen kirjoittamisessa on tärkeää huomioida seuraavat ymmärtämistä ja kääntämistä edistävät seikat:

- **Otsikointi**

- lyhyt yksiselitteinen otsikko, josta käy selkeästi ilmi, mistä varoitetaan, on myös nopea kääntää

- **Missä vaaratilanne on ja ketä se koskee**

- koska vaaratiedote välittyy koko maassa, on esimerkiksi tapahtumapaikan kuvauksen oltava sellainen, että vaara-alueella oleillevien henkilöiden lisäksi myös kauempana asuva väestö pystyy paikallistamaan tapahtumapaikan

- vaaratiedotteen yksiselitteinen alueellinen rajaaminen ja tieto vaaratilanteen alueellisesta leviämisestä on tärkeä ilmaista selkeästi ja mahdollisuuksien mukaan yleistermein ja/tai paikannimin, koska alueella olevat ulkopuoliset ja alueen ulkopuolella olevat henkilöt sekä kääntäjä eivät useinkaan tunne ko. aluetta

- **Yksiselitteinen tieto vaaran ajankohdasta**

- selkein kellonajoin ilmaistuna, jolloin myös käännös on nopea ja tarkka

- suhteellisen ajanilmaisun käyttöä harkittava tarkoin (esim. puolen tunnin sisällä), koska käännös ei kiiretilanteissa mahdollisesti ole käytettävissä samaan aikaan suomen- tai ruotsinkielisen vaaratiedotteen kanssa

- jos vaaran uhka on välitön, on syytä kuitenkin käyttää sanaa "nyt", jolloin sama viesti välittyy myös käännökseen

- **Selkeä tieto siitä, millaisesta vaarasta on kyse ja mitä siitä seuraa**

- selkeästi lyhyin virkkein kirjoitettu vaaran kuvaus ja sen seuraukset

- **Tieto vaaran todennäköisyydestä**

- vaaran todennäköisyyttä kuvaavat termit ja niiden käännösvarustineet on vakioitava (esim. epätodennäköinen/mahdollinen/todennäköinen/erittäin todennäköinen/todellinen)

- **Tieto vaaratilanteen vakavuudesta**

- vaaran vakavuutta kuvaavien termien käännösvarustineet on vakioitava (esim. vähäinen/vahingollinen/vakava, vaarallinen, tuhoisa/erittäin vakava, hengen-vaarallinen, erittäin tuhoisa)

- **Tieto siitä, mitä pitää tehdä**

- selkeä, ensilukemalla ymmärrettävä ilmoitus siitä, keiden, missä ja miten on toimittava ja miksi, nopeuttaa myös käännösprosessia

- **Tieto varoituksen antajasta**

- virallinen taho, jonka käännösvarustine löytyy esim. kyseisen organisaation verkkosivuilta (vältä lyhenteitä)

- **Tieto siitä, mistä ja miten vaarasta saa lisätietoa**

- käännöksessä on huomioitava mm., että lisätietoja antavan organisaation nimi on käännetty (virallinen nimi tai, sen puuttuessa, vapaa käännös suluissa), ja että mahdollinen verkko-osoite vie ko. kielen sivuille

- myös kääntäjälle pitää ilmoittaa yhteyshenkilö, jolta voi tarvittaessa kysyä käännöksen kannalta ongelmallisista kohdista

Lähtökohtaisesti kunkin viranomaisen tulee pyrkiä laatimaan vaaratiedote molemmilla kansalliskielillä itsenäisesti vaaratiedottamisen ylimääräisen viiveen minimoimiseksi. Jos pelastus-, poliisi- tai rajaviranomainen ei pysty toimittamaan vaaratiedotetta molemmilla kansalliskielillä, hätäkeskus on lain mukaan velvollinen avustamaan kääntämisessä. Jos hätäkeskuksella ei ole kääntämisen edellyttämää osaamista, se välittää tekstin käännettäväksi muualle.

Vaaratiedotteen antava viranomainen vastaa aina tiedotteen ja sen käännöksen sisällön oikeellisuudesta. Myös silloin kun hätäkeskus on avustanut käännöksen hankkimisessa, vastuu tiedotteesta ja käännöksen sisällöstä on tiedotteen antaneella viranomaisella.

Tämän oppaan viimeisessä luvussa on joitakin vaaratiedotemalleja sisäasiainhallinnon viranomaisten tarpeisiin.

6. Minne ja miten vaaratiedote välitetään?

Toimivaltaiset viranomaiset toimittavat laatimansa vaaratiedotteet hätäkeskukseen.

Vaaratiedote toimitetaan hätäkeskukseen joko sähköpostilla tai faksilla. Joissain erityisissä tilanteissa hätäkeskus voi vastaanottaa ja kirjoittaa vaaratiedotteen sanelun perusteella.

Hätäkeskus tarkistaa sisällön oikeellisuuden soittamalla tiedotteen antaneelle viranomaiselle (vastasoitto).

Hätäkeskus välittää varmennetut vaaratiedotteet Yleisradioon.

Pelastusviranomaiset, poliisilaitokset ja rajavartiolaitos toimittavat antamansa vaaratiedotteet toimialueensa hätäkeskukseen. Muut vaaratiedotteen antamiseen toimivaltaiset viranomaiset (ks. s. 7 kohdat 5.–14.) toimittavat antamansa vaaratiedotteet Keravalla sijaitsevaan hätäkeskukseen.

Hätäkeskus vastaanottaa välitettäväkseen kirjallisia, ja va-kiolomakkeelle koneella kirjoitettuja vaaratiedotteita. Vaaratiedote toimitetaan hätäkeskukseen joko sähköpostilla tai faksilla, ja mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti kaikilla tarvittavilla kielillä. Tiedotteen aitouden varmistamiseksi hätäkeskuksesta soitetaan ns. vastasoitto tiedotteesta vastuussa olevalle viranomaiselle, joka on ennalta toimittanut tätä tarkoitusta varten puhelinnumerosa. Suositeltavaa on, että hätäkeskukselle ilmoitetaan tulevasta vaaratiedotteesta ennakoon, jotta mahdolliset sähköpostien seurantaviiveet kyetään minimoimaan.

Hätäkeskuslaitos toimittaa tarvittavat sähköpostiosoitteet ja faksinumerot toimivaltaisille viranomaisille hätäkeskussittain. Viranomaiset toimittavat Hätäkeskuslaitokselle omat vastasoitonumeronsa. Viranomaisten on syytä tarkistaa ja päivittää yhteystietonsa säännöllisesti ja ilmoittaa muutoksista Hätäkeskuslaitokselle.

Hätäkeskus avustaa tarvittaessa tiettyjä em. viranomaisia vaaratiedotteen kääntämisessä. Kun teksti on käännetty, hätäkeskus lähettää käännöksen takaisin vaaratiedotteesta vastaavalle viranomaiselle samalla tavalla, jolla se on toimitet-
tukin eli sähköpostilla tai faksilla.

Tiedottamisesta vastaava viranomainen tarkistaa ja hyväksyy kaksikielisen tiedotteen ja vastaa aina tiedotteensa sisällön oikeellisuudesta.

Hätäkeskus välittää varmennetut vaaratiedotteet Yleisradioon ennalta sovitulla tavalla. Tiedotteen Yleisradiossa vastaanottanut henkilö soittaa tiedotteen välittäneeseen hätäkeskukseen ja varmistaa vaaratiedotteen aitouden. Hätäkeskuslaitos huolehtii tarvittavien vastasoitonumeroiden toimittamisesta Yleisradiolle.

Hätäkeskus voi vastaanottaa joissain erityisissä tilanteissa vaaratiedotteen saneluna VIRVE:llä ja kirjoittaa vaaratiedotteen sanelun perusteella. Mikäli tiedottava viranomainen ei voi sanella tekstiä suomeksi ja ruotsiksi, hätäkeskus avustaa tiedotteen kääntämisessä edellä mainituin tavoin. Hätäkeskus hyväksyy sanelun pohjalta kirjoitetut tekstit lukemalla tiedotteiden sisällöt tiedottamisesta vastaavalle viranomaiselle. Hyväksymisen jälkeen hätäkeskus toimittaa tiedotteen Yleisradioon.

Hätäkeskus voi antaa vaaratiedotteen myös itsenäisesti. Tämä on mahdollista poikkeuksellisissa tilanteissa, jossa johtovastuussa olevaa viranomaista ei esimerkiksi viestiyhteyksien häiriöiden takia tavoiteta ja vaaratiedotteen antaminen on hätäkeskuksen arvion mukaan välttämätöntä.

7. Muu viestintä

Vaaratiedote antaa myös mediallyle signaalin ryhtyä seuraamaan tilanteen kehittymistä.

Vaaratiedottaminen edellyttää lähes aina mediatiedottamista vielä senkin jälkeen, kun tarvetta väestön varoittamiseen ja toimintaohjeiden antamisen ei enää ole.

Vaaratiedotteen antaminen tarkoittaa aina, että yhteiskunnassa on juuri tapahtunut tai tapahtumassa väestön turvallisuutta tai omaisuutta vakavasti uhkaava onnettomuus tai vaaratilanne. Väestön varoittamisen ohella tiedote antaa mediallyle signaalin ryhtyä välittömästi ja valppaasti seuraamaan tilanteen kehittymistä.

Media toteuttaa yhteiskunnallista perustehtäväänsä uutisoimalla vaaratilanteesta ja arvioimalla viranomaisten toimintaa. Mediakilpailu sekä internetin ja sosiaalisen median välittämän tiedonvälityksen nopeus ovat johtaneet siihen, että myös viranomaisilla on oltava erittäin hyvät valmiudet nopeaan ja aktiiviseen mediaviestintään.

Vaaratiedotteen antamisen jälkeen lisätiedon tarve kasvaa yleensä voimakkaasti. Tämä on seurausta siitä, että

- onnettomuuden tai vaaratilanteen välittömällä tapahtuma- ja vaikutusalueella olevat ihmiset haluavat tilanteesta lisätietoa – etenkin silloin, kun tiedotteen antamiseen on yhdistetty yleinen vaaramerkki
- nopeasti ja näyttävästi välitetty vaaratiedote aktivoi myös muualla olevat ihmiset seuraamaan tilannetta ja viranomaisten toimia onnettomuus- tai vaaratilanteen hallintaan saattamiseksi
- ihmiset tuntevat huolta onnettomuuden tai vaaratilanteen vaikutusalueella mahdollisesti oleskelevista perheenjäsenistään, sukulaisistaan, ystävistään ja muista heille tärkeistä henkilöistä
- vaara-alueen kuntien viranhaltijat ja luottamushenkilöt tarvitsevat tietoa tehtäviensä hoitamiseen ja omaan tiedottamiseensa liittyen
- median edustajat tarvitsevat ajantasaista tilannetietoa tapahtumapaikalta sekä viranomaisten toimista

Tilanteen nopeat muutokset edellyttävät uusien toimintaohjeiden antamista. Tällöin vaaratiedotetta on täydennettävä toisella, ja tarpeen mukaan useammallakin tiedotteella. Viranomaiset voivat varoittaa väestöä myös suoraan esim.

ovelta ovelle -tiedottamisella, kaiutinautoja tai väestöhälytintimiä käyttäen ja voimavarojen salliessa myös verkkoviestintän keinoin sekä perinteisellä mediatiedotteella.

Vaaratiedottaminen edellyttää lähes aina mediatiedottamista vielä senkin jälkeen, kun tarvetta väestön varoittamiseen ja toimintaohjeiden antamiseen ei enää ole. Median ja väestön tiedontarpeeseen pitää vastata mm. mediatiedotteita ja haastatteluja antamalla sekä tiedotustilaisuuksia järjestämällä. Toimivaltaiset viranomaiset järjestävät akuutin vaaratilanteen jälkeisen tiedottamisen toimialansa yleisen tiedottamista ja viestintää koskevan ohjeistuksen mukaisesti. Toimialat voivat hyödyntää käytössään olevia mediapalveluita tai antaa asiasta harkintansa mukaan hätäkeskustietojärjestelmän kautta ensi- ja jatkotiedotteita. Heti toimitettu jatkotiedote on erittäin nopea ja toimiva viestintäkeino ja voi tavoittaa tiedotusvälineitä jo ennen vaaratiedotetta.

Vaaratiedote saattaa synnyttää hyvin erilaisia tiedotuksellisia prosesseja. Joskus riittää, että toimivaltainen viranomainen antaa vaaratiedotetta tukevan mediatiedotteen ja varautuu vastaamaan toimittajien kyselyihin. Toisinaan vaaratiedote voi olla alku useita päiviä, jopa viikkoja, kestäväälle onnettomuuden tai tilanteen uutisoinnille, viranomaisten toiminnan arvioinnille ja julkiselle keskustelulle.

Väestön turvallisuutta ja tiedontarpeita vastaava tiedottaminen ja viestintä edellyttävät toimivaltaisilta viranomaisilta:

- hyvää ja selkeää kriisitiedottamisen ohjeistusta
- koulutusta ja harjoittelua
- henkilövastuiden määrittämistä
- riittäviä viestintätehtäviin varattavia resursseja
- usein myös yhteistyötä muiden viranomaisten sekä kuntien viestintävastaavien kanssa

Tehtävä on vaativa, koska tilanteet ovat ainutkertaisia ja niitä osuu vaaratilanteista vastaaville viranomaisille ehkä vain muutama työpäivä kohden.

8. Koulutusjärjestelmä

Jokainen viranomainen vastaa oman henkilöstönsä kouluttamisesta.

Koulutus voi olla osa tutkintoon johtavaa koulutusta, ammatillista täydennyskoulutusta tai työpaikalla tapahtuvaa koulutusta.

Vaaratiedottamisen vaatima osaaminen varmistetaan koulutuksella. Jokainen viranomainen vastaa oman henkilöstönsä kouluttamisesta. Koulutuksessa perehdytään vaaratiedottamiseen sekä teorian että käytännön harjoitusten avulla.

Osaamisen varmistava koulutusjärjestelmä voidaan jäsentää ja vastuuttaa kolmiportaiseksi esim. seuraavalla tavalla:

- **Tutkintoon johtava koulutus:**

- Pelastusopisto, Poliisiammattikorkeakoulu sekä Raja- ja merivartiokoulu tarkistavat opetussuunnitelmansa ja huolehtivat siitä, että alipäällystö- ja päällystötutkintoihin johtavassa koulutuksessa vaaratiedottamista koskevat asiat huomioidaan opetuksessa.

- **Ammatillinen täydennyskoulutus:**

- em. oppilaitokset järjestävät vuosittain tarpeellisen määrän täydennyskoulutuksia vaaratiedottamisesta. Koulutukseen rekrytoidaan viranomaisrajat ylittäen osanottajia kaikista niistä organisaatioista, joilla on oikeus antaa viranomaistiedotteita.

- **Työpaikkakoulutus:**

- kaikilla toimivaltaisilla viranomaisilla, joilla on oikeus vaaratiedotteiden antamiseen, on vastuu ja velvollisuus huolehtia henkilöstönsä vaaratiedottamisvalmiuksista.

9. Vaaratiedotemallit

Vaaratiedotteessa on oltava seuraavat tiedot:

1. Otsikko (vaaratiedote)
2. Paikkakunta tai alue
3. Päiväys ja kellonaika
4. Vaarallisen tapahtuman kuvaus
5. Toimintaohjeet väestölle
6. Tiedottava viranomainen

Seuraavassa malleja pelastustoimen, poliisin, rajavartioviranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen vaaratiedotteiksi:

9.1. Pelastustoimi

Esimerkki 1:

VAARATIEDOTE: Turku, keskusta 5.5.2012 kello 13.40. Terveydelle vaarallista savua ilmassa. Tulipalo Turun keskustassa. Alueen ihmisiä kehoitetaan pysymään sisätiloissa ja sulkemaan ilmanvaihto, sekä odottamaan tiedotetta vaaratilanteen päättymisestä. Varsinais-Suomen pelastuslaitos.

VARNINGSMEDELANDE: Åbo, centrum 5.5.2012 kl. 13.40. Hälsofarlig rök i luften. Brand i Åbo centrum. Alla i området uppmanas hålla sig inomhus och stänga av ventilationen samt invänta meddelande om att faran är över. Egentliga Finlands räddningsverk.

VAARATIEDOTE: Turku, keskusta 5.5.2012 kello 17.20. Vaaratilanne ohi. Tulipalon aiheuttama savu ei enää aiheuta vaaraa. Varsinais-Suomen pelastuslaitos.

VARNINGSMEDELANDE: Åbo, centrum 5.5.2012 kl. 17.20. Faran över. Röken från branden orsakar inte längre fara. Egentliga Finlands räddningsverk.

Esimerkki 2:

VAARATIEDOTE: Porvoo, Kulloo – Tolkkinen 6.5.2012 kello 08.00. Terveydelle vaarallista kaasua ilmassa. Vuoto Kilpilahden jalostamolla. Alueen ihmisiä kehoitetaan pysymään sisätiloissa ja sulkemaan ilmanvaihto, sekä odottamaan tiedotetta vaaratilanteen päättymisestä. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos.

VARNINGSMEDELANDE: Borgå, Kulloo – Tolkis 6.5.2012 kl. 08.00. Hälsofarlig gas i luften. Gasläcka vid raffinaderiet i Sköldvik. Alla i området uppmanas hålla sig inomhus och stänga av ventilationen samt invänta meddelande om att faran är över. Räddningsverket i Östra Nyland.

VAARATIEDOTE: Porvoo, Kulloo – Tolkkinen 6.5.2012 kello 12.30. Vaaratilanne on ohi. Tilanne ei aiheuta enää vaaraa. Itä-Uudenmaan pelastuslaitos.

VARNINGSMEDELANDE: Borgå, Kulloo – Tolkis 6.5.2012 kl. 12.30. Faran är över. Situationen orsakar inte längre fara. Räddningsverket i Östra Nyland.

Esimerkki 3:

VAARATIEDOTE: Lempäälä Ideapark, valtatie 3 7.5.2012 kello 14.30. Kemikaalionnettomuus maantiellä. Myrkyllistä kaasua vapautunut ilmaan, liikenne katkaistu. Alueella liikumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu. Tampereen aluepelastuslaitos.

VARNINGSMEDELANDE: Lempäälä Ideapark, riksväg 3 7.5.2012 kl. 14.30. Kemikalieolycka på landsvägen. Giftig gas har kommit ut i luften, trafiken är stoppad. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Regionräddningsverket i Tammerfors.

VAARATIEDOTE: Lempäälä Ideapark, valtatie 3 7.5.2012 kello 15.30. Vaaratilanne ohi. Tiet avattu liikenteelle. Tampereen aluepelastuslaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Lempäälä Ideapark, riksväg 3 7.5.2012 kl. 15.30. Faran över. Vägarna har öppnats för trafik. Regionräddningsverket i Tammerfors.

9.2. Poliisi

Esimerkki 4:

VAARATIEDOTE: Tampere, Hervanta 1.5.2012 kello 15.00. Vaarallinen henkilö. Aseistautunut mies liikkuu Hervannan keskustan alueella. Alueella liikkumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu. Pirkanmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tammerfors, Hervanta 1.5.2012 kl. 15.00. Farlig person. En beväpnad man rör sig i området vid Hervanta centrum. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Polisnärheten i Birkaland.

VAARATIEDOTE: Tampere, Hervanta 1.5.2012 kello 17.00. Poliisi on ottanut vaarallisen henkilön kiinni ja vaaratilanne on ohi. Pirkanmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tammerfors, Hervanta 1.5.2012 kl. 17.00. Polisen har gripit den farliga personen och faran är över. Polisnärheten i Birkaland.

Esimerkki 5:

VAARATIEDOTE: Tampere, keskusta 2.5.2012 kello 07.30. Räjähdevaara Tampereen rautatieasemalla. Poliisi on eristänyt alueen ja junaliikenne on pysäytetty. Alueella liikkumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu. Pirkanmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tammerfors, centrum 2.5.2012 kl. 07.30. Explosionsrisk på järnvägsstationen i Tammerfors. Polisen har spärrat av området och tågtrafiken är stoppad. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Polisnärheten i Birkaland.

VAARATIEDOTE: Tampere, keskusta 2.5.2012 kello 09.00. Rautatieaseman räjähdevaara on ohi ja junaliikenne toimii. Pirkanmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tammerfors, centrum 2.5.2012 kl. 09.00. Explosionsrisken på järnvägsstationen är över och tågtrafiken fungerar igen. Polisnärheten i Birkaland.

Esimerkki 6:

VAARATIEDOTE: Kerava, valtatie 4 22.2.2012 kello 07.30. Laaja liikenneonnettomuus maantiellä. Tie on vaarallisen liukas. Tie on suljettu liikenteeltä. Alueella liikkumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä ilmoitetaan. Keski-Uudenmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Kervo, riksväg 4 22.2.2012 kl. 07.30. Stor trafikolycka på landsvägen. Vägen är farligt hal. Vägen är avstängd för trafik. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Polisnärheten i Mellersta Nyland.

VAARATIEDOTE: Kerava, valtatie 4 22.2.2012 kello 21.30. Vaaratilanne ohi. Tiet avattu liikenteelle. Keski-Uudenmaan poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Kervo, riksväg 4 22.2.2012 kl. 21.30. Faran över. Vägarna har öppnats för trafik. Polisnärheten i Mellersta Nyland.

Esimerkki 7:

VAARATIEDOTE: Ivalo, Törmänen 4.5.2012 kello 19.15. Ihmiselle vaarallinen karhu. Alueella liikkumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu. Lapin poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Ivalo, Törmänen 4.5.2012 kl. 19.15. Farlig björn. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Polisnärheten i Lappland.

VÁRALAŠVUODADIEDÁHUS: Avvil, Dearpmáš 4.5.2012 dmu 19.15. Olbmui váralaš guovža. Guovllus lihkađami ávžžuhat vealtit ovdal go váralaš dili nohkamis lea diedihuvvon. Lappi poliisalágádus. [pohjoissaame]

VAARÁTIÄDÁTTÁS: Avveel, Tiärmáš 4.5.2012 tijme 19.15. Ulmui varâláš kuobžâ. Avžuuttuvvoo, et kuávlust lihâdem kalga velttid tassaas ko varâláš tile nuhâmist lii tiedettum. Laapi poolislágádâs. [inarinsaame]

VAARTEÄDTÖS: Á'vvel, Törmänen 4.5.2012 čiäss 19.15. Oummid vaarlaž kuõ'bžž. Oummid raakât vaarrád vuu' dest jáåttmõõžž vaarteädtõõžž äi'ğgen. Ođđ teädtös uu' det, ko vaarrpodd lij puuttâm. Tõ'st teädtet, ko vaarrpodd lij puuttâm. Sää'mjânnam pãã'les-strooi'tel. [koltansaame]

VAARATIEDOTE: Ivalo, Törmänen 4.5.2012 kello 20.05. Vaarallinen karhu on siirretty pois. Vaaratilanne on ohi. Lapin poliisilaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Ivalo, Törmänen 4.5.2012 kl. 20.05. Den farliga björnen har förflyttats. Faran över. Polisrättningen i Lappland.

VÁRALAŠVUODADIEDÁHUS: Avvil, Dearpmáš 4.5.2012 dmu 20.05. Váralaš guovža lea sirdojuvvon eret. Váralaš dilli lea meattá. Lappi poliisalágádus. [pohjoissaame]

VAARÁTIÄDÁTTÁS: Avveel, Tiärmáš 4.5.2012 tijme 20.05. Varâláš kuobžâ lii sirdum meddâl. Vaarâtilálášvuotâ lii lap-pâd. Laapi poolislágádâs. [inarinsaame]

VAARTEÄDTÖS: Á'vvel, Törmänen 4.5.2012 čiäss 20.05. Vaarlaž kuõ'bžž lij si'rdum meädda. Vaarrpodd lij räâi. Sää'mjânnam pãã'les-strooi'tel. [koltansaame]

9.3. Rajavartioviranomaiset

Esimerkki 8:

VAARATIEDOTE: Merialue, Helsingin edusta, Pihlajasaa-ren länsipuoli, 3.5.2012 kello 12.00. Kahden aluksen yhteentörmäys. Alueella vaarallista kemikaalia ilmassa, alueella liikkuminen kielletty, väyläalue suljettu alusliikenteeltä. Vaaratilanteen päättymisestä ilmoitetaan. Suomenlahden merivartiosto.

VARNINGSMEDDELANDE: Havsområdet utanför Helsingfors, väster om Rönnskär, 3.5.2012 kl. 12.00. Kollision mellan två fartyg. Farliga kemikalier i luften, förbudet att röra sig på området, farleden stängd för fartygstrafik. Meddelande ges om att faran är över. Finska vikens sjöbevakningssektion.

VAARATIEDOTE: Merialue, Helsingin edusta, Pihlajasaaren länsipuoli, 3.5.2012 kello 21.43. Alusten yhteentörmäyksestä seurannut kemikaalivuoto on saatu tukittua ja pelastustyöt ovat päättyneet. Väyläalue on avattu liikenteelle. Suomenlahden merivartiosto.

VARNINGSMEDDELANDE: Havsområdet utanför Helsingfors, väster om Rönnskär, 3.5.2012 kl. 21.43. Läckaget av kemikalier efter kollisionen mellan två fartyg har stoppats och räddningsarbetet har avslutats. Farleden har öppnats för fartygstrafik. Finska vikens sjöbevakningssektion.

Esimerkki 9:

VAARATIEDOTE: Imatra, Pelkola 24.5.2012 kello 10.00. Vaarallinen henkilö. Rajavartiolaitos etsii aseistautunutta, luvattomasta rajanylityksestä epäiltyä mieshenkilöä Pelko-

la – Teppanala – Karhusuo välisellä alueella. Alueella liikumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu. Kaakkois-Suomen rajavartiosto.

VARNINGSMEDDELANDE: Imatra, Pelkola 24.5.2012 kl. 10.00. Farlig person. Gränsbevakningen söker en beväpnad man som är misstänkt för gränskränkning inom området Pelkola – Teppanala – Karhusuo. Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts. Sydöstra Finlands gränsbevakning.

VAARATIEDOTE: Imatra, Pelkola 24.5.2012 kello 13.00. Rajavartiolaitos on ottanut vaarallisen henkilön kiinni ja vaaratilanne on ohi. Kaakkois-Suomen rajavartiosto.

VARNINGSMEDDELANDE: Imatra, Pelkola 24.5.2012 kl. 13.00. Gränsbevakningen har gripit den farliga personen och faran är över. Sydöstra Finlands gränsbevakning.

9.4. Hätäkeskuslaitos

Esimerkki 10:

VAARATIEDOTE: Tuusula 21.3.2012 kello 10.00. Hätänumeroon 112 ei voi soittaa Soneran, Elisan ja DNA:n matkapuhelinliittymistä Kellokosken ja Jokelan alueella. Arvioitu korjausaika 21.3.2012 kello 14.00 mennessä. Hätätilanteen sattuessa hakeudu häiriöalueen ulkopuolelle tai lähimmälle terveyst-, palo- tai poliisiasemalle. Hätäkeskuslaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tusby 21.3.2012 kl. 10.00. Nödnumret 112 kan inte nås från Soneras, Elisas och DNA:s mobilabonnemang i områdena Kellokoski och Jokela. Felet beräknas vara reparerat 21.3.2012 kl. 14. I nödsituationer ska

man söka sig utanför det berörda området eller vända sig till närmaste hälsocentral, brandstation eller polisstation. Nödcentralsverket.

VAARATIEDOTE: Tuusula 21.3.2012 kello 13.30. Hätänumero 112 toimii jälleen Soneran, Elisan ja DNA:n matkapuhelinliittymistä Kellokosken ja Jokelan alueella. Hätäkeskuslaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Tusby 21.3.2012 kl. 13.30. Nödnumret 112 kan åter nås från Soneras, Elisas och DNA:s mobilabonnemang i områdena Kellokoski och Jokela. Nödcentralsverket.

9.5. Viranomaisten yhteistoiminta

Esimerkki 11:

VAARATIEDOTE: Joensuu, Noljakka 13.5.2012 kello 16.15. Saastunut juomavesi. Vettä ei saa käyttää. Vaaratilanteen päättymisestä tiedotetaan. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Joensuu, Noljakka 13.5.2012 kl. 16.15. Förorenat dricksvatten. Vattnet ska inte användas. Meddelande ges om att faran är över. Räddningsverket i Norra Karelen.

VAARATIEDOTE: Joensuu, Noljakka 14.5.2012 kello 13.50. Vaaratilanne ohi. Vesi ei ole enää saastunutta. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos.

VARNINGSMEDDELANDE: Joensuu, Noljakka 14.5.2012 kl. 13.50. Faran över. Vattnet är inte längre förorenat. Räddningsverket i Norra Karelen.

Liite 1: Fraasiluettelo

Fraasien käytön osalta on huomioitava, että ne ovat yksittäin ainoastaan osia vaaratiedotteesta.

Millainen vaarallinen tapahtuma on kyseessä?

- **Terveydelle vaarallista savua ilmassa.**
– Hälsosofarlig rök i luften.
- **Terveydelle vaarallista kaasua ilmassa.**
– Hälsosofarlig gas i luften.
- **Laaja liikenneonnettomuus maantiellä.**
– Stor trafikolycka på landsvägen.
- **Kemikaalionnettomuus maantiellä.**
– Kemikalieolycka på landsvägen.
- **Kemikaalionnettomuus rautatiellä.**
– Kemikalieolycka på järnvägen.
- **Vaarallinen henkilö.**
– Farlig person.
- **Ihmiselle vaarallinen karhu / susi.**
– Farlig björn / varg.
- **Saastunut juomavesi.**
– Förorenat dricksvatten.

Millaisia toimintaohjeita väestölle tulee antaa?

- **Alueen ihmisiä kehoitetaan pysymään sisätiloissa ja sulkemaan ilmanvaihto, sekä odottamaan tiedotetta vaaratilanteen päättymisestä.**
– Alla i området uppmanas hålla sig inomhus och stänga av ventilationen samt invänta meddelande om att faran är över.
- **Alueella liikkumista kehoitetaan välttämään ennen kuin vaaratilanteen päättymisestä on tiedotettu.**
– Undvik att röra dig i området innan meddelande om att faran är över getts.
- **Poliisi suosittaa käyttämään vaihtoehtoisia liikennereittejä.**
– Polisen rekommenderar alternativa trafikrutter.
- **Hätätilanteen sattuessa hakeudu häiriöalueen ulkopuolelle tai lähimmälle terveys-, palo- tai poliisiasemalle.**
– I nödsituationer ska man söka sig utanför det berörda området eller vända sig till närmaste hälsocentral, brandstation eller polisstation.
- **Vaaratilanteen päättymisestä tiedotetaan.**
– Meddelande ges om att faran är över.
- **Ruoka- ja juomavesi on keitettävä.**
– Mat- och dricksvattnet ska kokas.
- **Vettä ei saa käyttää.**
– Vattnet ska inte användas.

Kun vaaraa ei enää ole

- **Vaaratilanne ohi.**
– *Faran över.*
- **Tilanne ei enää aiheuta vaaraa.**
– *Situationen orsakar inte längre fara.*
- **Tulipalon aiheuttama savu ei enää aiheuta vaaraa.**
– *Röken från branden orsakar inte längre fara.*
- **Myrkyllisen aineen vuoto on päättynyt ja tilanne ei aiheuta enää vaaraa.**
– *Giftigt ämne läcker inte längre ut och situationen orsakar inte längre fara.*
- **Poliisi on ottanut vaarallisen henkilön kiinni ja vaaratilanne on ohi.**
– *Polisen har gripit den farliga personen och faran är över.*
- **Vaarallinen karhu on siirretty pois. Vaaratilanne on ohi.**
– *Den farliga björnen har förflyttats. Faran är över.*
- **Tiet avattu liikenteelle.**
– *Vägarna har öppnats för trafik.*
- **Vesi ei ole enää saastunutta.**
– *Vattnet är inte längre förorenat.*

Liite 2: Hätäkeskusten yhteistoiminta-alueet

Liite 3: Vaaratiedotelomake

VAARATIEDELOMAKE BLANKETT FÖR VARNINGSMEDDELANDE

1. Vaaratiedote / Varningsmeddelande

2. Paikkakunta tai alue mahdollisimman yksiselitteisesti ja tarkasti /
Ortnamn eller område så entydigt och noggrant som möjligt

_____

_____

3. Päiväys / Datum: _____

4. Kellonaika / Tid: _____

5. Vaarallisen tapahtuman kuvaus / Beskrivning av farlig händelse

_____

_____

6. Toimintaohjeet väestölle / Instruktioner till allmänheten

_____

_____

7. Vaaratiedotteen antava viranomainen / Myndigheten som ger ut varningsmeddelandet

_____

_____

Vaaratiedote annetaan myös televisiossa

Kyllä Ei

Varningsmeddelandet ges ut också i TV

Ja Nej

Vaaratiedote toistetaan / Varningsmeddelandet upprepas: _____

Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 Valtioneuvosto, 071 878 0171
Inrikesministeriet, PB 26, 00023 Statsrådet, 071 878 0171
www.intermin.fi